

KJAK

Eivin Jacobsen
løgtingsmaður

Runublak loysir einki mál

Hóast frágreiðing løgmans á ólavssøku er farin afturum, hevur fólkatingsmaðurin Edmund Joensen ikki hug at sleppa einum av seinastu setningunum í røðuni.

Løgmaður, Kaj Leo Johannesen, lýsir týðningin í okkara heimastýrslóg fram til dagin í dag, og ikki minst týðningin av at kunna broyta seg, um hetta tænr samfelagnum.

Tað er ikki fallið mær í lut at týða dreyamar, men havi ikki trupulleikar av framtíðardreymunum hjá lögmanni um eina broytta skipan, sum sameinir heldur enn spjaðir.

Orsøkin til hesar reglur er skrivningin hjá Edmundi Joensen, sum heldur skuldi verið viðgjørd innanveggja enn í almennum miðlunum.

At leggja upp til formansskifti í tveimum greinum í somu viku, er ikki til at taka feil av. Edmund Joensen, fólkatingsmaður fyri Sambandsflokkun, vil hava Kaj Leo Holm Johannesen lögmann frá. Skrivning hansara kann ikki skiljast øðrvísi.

Hóast tingbólkur floksins hevur viðgjørt málið, kann skrivningin hjá Edmundi ikki fara aftur við borðinum. Ovasta leiðsla floksins má til eina og hvørja tíð hava stuðul frá sínum tingbólki og baklandi annars. Tí eigur løgmaður at sleppa at útgreina sín setning í løgmanrøðuni, so óneyðugar politiskar gjáir ikki verða skaptar, og sum seinri kunnu verða truplar at koma tvørturum.

At Sambandsflokkurin hevur flutt seg í takt við samfelagsmenningina seinastu árin, eiga vit sambandsfólk at vera errin av. Skríva vit tíðina 20-25 ár aftur, hevði hetta nærum verið óhugsandi. Men tað var tann tíðin. Einki galið var við henni. Men við skilagóðari leiðslu hevur flokkurin valt at verið pragmatiskur, og hetta hevur eyðnast. Vit kundu valt tað øvugta og sitið uttanfyri við ongari ávirkan. Hvussu nógv hevði flokkurin vunnið við tí?

Nevnast kann yvirtøku-

lógin, sum er ein týðningarmikil partur av tí ríkisrættarligu broytingini, og sum ein samdur Sambandsflokkur hevur tikið undir við. Henda lóg broytir okkara ríkisrættarligu støðu, so hvørt sum vit yvirtaka, við ella uttan Sambandsflokkun.

Sambandsflokkurin var eisini við í stjórnarskipanararbeiðnum, sum gevur okkum rættin til at skipa land okkara á ein fólkaræðisligan hátt. Henda fyriskipan skal tryggja frælsi, mannrættindi í landi okkara. Alt hetta kemur at hava broytingar við sær. Tað kann ikki koma óvart á nakran nú.

Tá formaðurin í Sambandsflokkinum verður lagdur undir at vera loysingarmaður, og lagt verður upp til at velja nýggjan formann, er hetta rættiliga álvarsligt.

Men er hesin spurningurin ikki minni viðkomandi:

Kanst tú ikki vera formaður, tí tú verður lagdur undir at bróta viðtøkur floksins, kanst tú heldur ikki umboða flokkun. Tað er neyvan tað Edmund Joensen ynskir, ella?

Ríkisfelagsskapurin er í tryggum hondum við tingbólki, lögmanni og landstýrismanning Sambandsflokksins. Hann fer ongan veg. Men tíðir broytast, Europa broytist, allur heimurin broytist hvønn dag. Hvør skuldi roynt at steðgað tí?

Um reglubrotið hjá lögmanni er ein so stórus trupulleiki, sum tað verður gjørt til, áttu allir partar umboðandi Sambandsflokkun at sessast runt borðið. At blaka við runu í fjølmiðlunum tænr sjáldan nøkrum.

Eg kann ikki staðfesta annað enn, at eg framvegis havi fult álit á formanni okkara og ynski honum alt tað besta í til tíðir turbulentu starvinum.

Poul Michelsen
Framsókn

Eg ein stóran og tú ein lítlan...

Ein“umfordeiling”og ein liberalisering av fiskatilfeingi okkara má fara fram sum skjótast. Tað, sum í lötuni fyrigongur umsitingarliga innan fiskivinnuna luktar illa. Tilætla tilvild niðurbrytur hvønn dag álitid á politisku skipanina.

Framsókn hevur ferð aftaná ferð víst á, at okkara fiskivinnupolitikkur – bæði tá tað snýr seg um fiskirættindir heima og úti – eigur at endurmetast og broytast soleiðis, at marknaðarkreftir í munandi størri mun ávirkar skipanina.

Vit fegnast um, at tann langtíðar fiskivinnuavtala, sum Framsókn gjørdi við Sambandsflokkunum, Javnaðarflokkunum, Tjóðveldi í fjørð, var á so góðari leið, at hon gjørdist grundarlagi undir fleiri sólskinssøgum. Vit harmast tí líka nógv um, at Sambandsflokkurin – bara nakrar mánaðar aftaná – er lopin frá avtaluni.

Í dag ræður tilvildin og grammleikin hevur friar ræsur. Umvegis sera kreativt uppfinningarsemi verða fiskirættindi keypt og seld og enda á færri og færri hondum, har stór útlendsk áhugamál dominera ruðuleikan.

Tú ein lítlan og ein stóran.

Soleiðis, sum skilið í fiskivinnuni nú er og soleiðis sum verandi fiskivinnuloggávu virkar og verður umsitin, er neyðugt at “umfordeila” nógvá ríkidømi soleiðis, at hetta kann koma flest øllum í fiskivinnuni til góðar.

Sera sannlíkt er, at niðurgongdin í botnfiskastovnunum beinleiðis skyldast stóru tilgongdina av uppsjóvarfiski í vistskipan okkara. Er óvissa um hetta fyrbrigdi, eigur óvissan at koma teimum í fiskivinnuni, sum í lötuni merkja máttloysi og mótfall, til góðar.

Vit kunnu staðfesta, at meðan heimaflotin er sera avmarkaður í síni vinnu, er veiða og veiðuorkan hjá uppsjóvarflotanum fleirfaldað. Tað er ikki so langt síðan at uppsjóvarflotin fekk eina hjálpanði hond frá landinum og tí kann ein vælvild hagani ikki kennast heilt fremmant.

Tilætlað tilvild og lyftisbrot.

Kann tí vera kilagott, at vit – í eina tíð – tilluta heimaflotanum makrelrættindir, sum kompensatió fyri vánaliga botnfiskiskapin. Ein slík skipan má javnstilla allan heimaflotan.

Undir viðgerðini lovaði landsstýrið lögtinginum, at tey skip í heimaflotanum, sum finga til-lutað makrelkvotu ikki kundu selja kvotuna, men skuldu fiska hana sjálvi. Hetta lyftið helt ikki! Av tilætlaðari tilvild fann landsstýrismaðurin eitt hol í lógini, sum loyvdi línuskipunum at selja síni makrelloyvir til aðrar at fiska, men fann onki hol í lógini, sum kundi geva útróðrarflotanum somu rættindi. Hvat er hetta fyri nakað? Hvat er hetta fyri ein umsitingarligur hugburður henda samgonga leggur fyri dagin?

Hóast at Framsókn ikki er fyri at veita stuðul til fiskivinnuna, so eigur Løgtingið beinanvegin at broyta lógina um makrelveiðu soleiðis, at allur heimaflotin er javntstillaður. Hetta er liberal hugsjón at geva øllum sama móguleika.

Nær er talan um stuðul ?

Í ein komandi nýggjari fiskivinnuloggávu – eiga vit at gera upp við stuðulshugtakið. Nær er talan um stuðul ? Í nógv ár hava barentshavstrolararnir fingið tillutaðan nógvan svartkjaft og makrel, sum hevur verið skiftur um við tosk. Teir hava sostatt ikki fiskað svartkjaftin ella makrelin, men hava handlað hann til annan fisk, er tá talan um stuðul ella ikki ? Um línubátarnir skifta makrelin um við tosk í Íslandi er so talan um stuðul ella ikki ?

Ella er orsøkin so einføld, at bara onkur annar, enn teir sum plaga, ger tað - so er talan um stuðul ?

Mest sannlíkt er, at vistskipanin er soleiðis samansett, at uppgongd í uppsjóvarfiski hongur neyvt saman við minkandi tilgongd í botnfiski. Tá so er, eigur allur flotin, sum vanliga fiskar botnfisk, at avmarka sín fiskiskap alt árið ella partar av árinum.

Fyri at kompensera fyri hetta veiðubann, kann botnfiskaflothin samsýnast við at fáa part av uppsjóðarrættindunum. Tá er ikki so avgerðandi um henda kompensatiókvota verður fiska, seld ella skift um við annan fisk í øðrum londum, men avgerandi er at øll hava sama ræðisrætt á kvotuni.

Sum støðan er, vil ein slík skipan vil virka fyri góðari stovnsrøkt – bæði av botnfiski og uppsjóvarfiski.

Henda skipan kundi vart fram til 2018. Eftir 2018 eiga vit at fáa ein heilt nýggjan fiskivinnupolitik, hvar munandi broytingar mugu gerast. Vit eiga at fara frá planbúskapi og seta marknaðarkerftir inn í staðin.

Lívfrøðin trilvar seg fram.

Í samband við at greina, hvørja ávirkan nógví uppsjóvarfiskurin hevur á botnfiskastovnin hevur Havstovan hiartil ikki verið til nógvá hjálp.Tað eru í prinsippinum tveir móguleikar, hvørja ávirkan uppsjóvarfiskurin hevur á vistskipanina.

Onga ávirkan ella hevur ávirkan.

Havstovan hevur valt at taka støði í tí fyrri. Hetta er óskiljandi, tí tað sigur seg sjálvt, at ein stórus biomassi inni á okkara landgrunni hevur sannlíkt ávirkan á alla vistskipanina. Og nógv eru tey, sum halda, at hetta er høvuðsorsøkin til, at sera lítið kemur undan av botnfiski – hetta hóast at vit hava haft fleiri sera góðar árgangir við gróðri.

Tað kann undra ein, hví Havstovan ikki velur at taka somu støðu sum íslendingar í hesum máli ? Íslendinar hava valt, at fylgja logikkunum, sum sigur, at uppsjóvarfiskur í so stórum nøgdum ávirkra botnfiskastovnin, til annað er prógvað.

Hóast stóra virðing fyri lívfrøðini og at hon er grundarlagið undir støðutakan okkara um burðardygga fiskivinnu, so halda vit, at óvissan - so ella so - má geva okkum í Føroyum somu rættindi og móguleikar at umsita stovnarnar sum londini rundan um okkum gera.

Undrunarvert er tað, at vitvið umleið 100 ára gomlun hagtølum fyri toskafiskiskapin undir Føroyum sjáldan hava verið so íva umm hví stóru árgangirnir, ið skuldu verið komnir inn í fiskiskapin, nú als ikki vísa seg at vera komnir undan. Tí kann hugsast, at øll skipanin at meta um stovnarnar undir Føroyum má endurskoðast.